

INHOUD

Pagina

- 1 **Van het Bestuur**
- 2 **Column**
- 2 **“Waar mijn voet niet kan gaan voert mij het woord”**
- 3 **Zo succesvol is “de suiker”**
- 5 **Mi boto lai 2013 zeer geslaagd**
- 7 **Projekt ouderen in veilige handen**
- 7 **Nabetaling AOW-ers buiten Nederland**
- 8 **‘Bruggenbouwers heb je nooit genoeg’**

VAN HET BESTUUR

Christina Harrevelt, voorzitter Fos'ten

Na de bijzondere Mi Boto Lai bijeenkomst in Utrecht in april van dit jaar, maken we ons alweer op voor de jaarlijkse themadag van september in de Jaarbeurs tijdens de 50plus beurs. U vindt de uitnodiging hiervoor los in deze editie.

Dat Mi Boto Lai bijzonder was kunt u lezen in het verslag van Lenie Wong en ook de foto's spreken voor zich. Een hoogtepunt was de presentatie van ons Herinneringskoffer met het prachtige memory spel en de diverse materialen die gebruikt kunnen worden tijdens ontmoetingen van Surinaamse en Caribische ouderen. Er is namelijk te weinig materiaal dat aansluit bij de beleving van deze oudere migranten. Voorwerpen uit het land van herkomst of geuren van specerijen helpen herinneringen op te halen, hetgeen ouderen stimuleert aan sociale activiteiten mee te doen. De ontmoetingen met als doel de ouderen uit hun isolement te halen, kunnen dan nog beter op hun wensen worden afgestemd. Maar ook kunnen anderen door middel van het materiaal kennis opdoen over de gebruiken en gewoonten van de ouderen en hen daardoor beter leren kennen.

In 2008 heeft LSMO spelmateriaal ontwikkeld dat gebruikt wordt in de dagopvangprojecten voor Molukse ouderen. Het materiaal is bedoeld als basis materiaal dat uitgebreid kan worden met voorwerpen die de ouderen zelf aandragen. Naar voorbeeld van dit materiaal is een koffer met voorwerpen ontwikkeld die herkenbaar zijn voor de belevingswereld van Surinaamse ouderen.

Sinds de presentatie is er veel vraag naar deze koffers. Daar zijn we natuurlijk bijzonder trots op en zijn de LSMO zeer erkentelijk dat ze ons in de gelegenheid heeft gesteld gebruik te maken van hun idee.

We hebben u toen ook verteld over de andere projecten waar we als Fos'ten aan de slag gaan of nog zullen gaan. Zoals het project 'Ouderen in veilige handen'. De eerste bijeenkomst in Breda was een groot succes en later dit jaar volgen nog enkele bijeenkomsten in het land.

Fos'ten en haar wroko uma werken ontzettend hard; we kunnen niet genoeg benadrukken hoe waardevol het werk van deze dames is. Gelukkig wordt het erg gewaardeerd door u en soms door een enkele organisatie die een project wil medefinancieren. Maar, u begrijpt het al, we blijven vooral afhankelijk van u als donateur. Zonder uw financiële bijdrage zijn we nergens. Gelukkig laat u ons niet in de steek. Velen maken jaarlijks meer dan de gevraagde € 12,50 over, daarom willen we dit basisbedrag niet verhogen maar we willen u wel vragen of wij dit op een andere manier van u mogen ontvangen. De prijs voor het verwerken van de acceptgiro's door de bank is verhoogd en van die € 12,50 gaat zeker € 1,50 naar de bank aan kosten. Dat kan zeker anders, denken we. Daarom zullen we bij de laatste Koranti van dit jaar een brief meesturen met de vraag of u ons eenmalig wil machtigen om uw jaarlijkse bijdrage in de maand februari af te mogen schrijven. Dit heeft veel voordelen: u bent altijd op tijd om te profiteren van de korting voor de bus of gratis toegang op Mi Boto Lai en de jaarlijkse bijeenkomst in de Jaarbeurs en u krijgt uw pasje in maart toegestuurd en natuurlijk 3 keer per jaar Koranti.

Denkt u er maar over! We hopen dat u ons kunt begrijpen.

Tot slot heel, heel hartelijk welkom op onze landelijke thema dag op 21 september a.s. in de Jaarbeurs.

Neemt u vooral uw buurvrouw, vriendin, moeder, tante, zus en natuurlijk man, vriend, broer, neef en oom mee. ■

Column

Lydia Emanuels

“Het is toch verschrikkelijk dat we het nooit hebben geweten!” Deze verbijsterende gedachte is de laatste maanden vaker bij me opgekomen, nadat ik iets over de geschiedenis van het slavenschip “Leusden” gehoord had van onze landgenoot dr. Leo Balai. Verbijstering over het feit, dat de grootste scheepsramp uit de Nederlandse historie, alsook uit de geschiedenis van de Zuidelijke Amerika’s, voor de monding van de Marowijnerivier in Suriname heeft plaatsgevonden en dat ik op school noch ergens anders hierover geleerd of gelezen had. Het is aan Leo Balai te danken dat deze ramp, waarbij 700 slaven omkwamen, nu bekendheid krijgt en dat de vreselijke waarheid omtrent het vergaan van dit schip in 1738 na eeuwen letterlijk en figuurlijk “boven water” komt. Historicus Leo Balai promoveerde in oktober 2011 aan de Universiteit van Amsterdam op een proefschrift over de “Leusden”. Dat was een schip van de West Indische Compagnie (WIC), dat in 1738 met 716 slaven aan boord vanuit Fort Elmina in het tegenwoordige Ghana naar Zuid Amerika vertrok. Onder welke omstandigheden het voor de Surinaamse kust verging alsook het noodlottige gevolg van deze schipbreuk – het verlies van 700 mensenlevens - weet dr. Balai in zijn voordrachten op boeiende, integere wijze te brengen. Ik heb zijn lezingen gevolgd en ben enorm onder de indruk gekomen van zijn kennis omtrent deze materie – wat van een wetenschapper verwacht mag worden – maar ook van zijn vermogen om dit beladen onderwerp genuanceerd en heel begrijpelijk te behandelen. Fos’ten is er bijzonder trots op dat dr. Balai bereid is op onze jaarlijkse Themadag (21 september 2013 tijdens de 50+ Beurs bij de Jaarbeurs) over deze gedeelde geschiedenis van Suriname en Nederland te vertellen, waarvoor we hem dankbaar zijn. Wij hopen dat zijn lezingen en vele publicaties zullen leiden tot meer openheid over het slavennijverleden en mogen bijdragen tot het besef, dat op scholen in Sranan en in Nederland deze ‘zwarte bladzijde’ tot het normale lesrooster moet gaan behoren. Zo leren jonge mensen in beide landen beter omgaan met hun verleden en de verhoudingen in de samenleving van vandaag beter begrijpen. ■

“Waar mijn voet niet kan gaan voert mij het woord”

Deze uitspraak maakt diepe indruk, omdat Carry-Ann Tjong-Ayong die gedaan heeft vlak nadat zij door een hersenbloeding getroffen werd en van toen af in een rolstoel door het leven gaat. Kort nadat dit haar was overkomen verscheen haar eerste gedichtenbundel “De Wasvrouw” en daarna nog diverse bundels en verhalen. Het lijkt wel alsof haar creativiteit sindsdien steeds sneller is gaan stromen. Zelf zegt Carry-Ann, mede-oprichtster en eerste voorzitter van Fos’ten, dat de taal haar vleugels geeft. Dat laatste bewijst ze weer met haar meest recente gedichten, alle in het kader van 150 jaar Ketikoti, die wij in Koranti mogen publiceren. Carry-Ann, we zijn er trots op dat wij als eerste deze prachtige poëzie van je naar buiten mogen brengen en zeggen mede namens onze lezers oprecht gran tangi.

Carry-Ann Tjong-Ayong

VRIJHEID

Vrije vrouwen waren zij
Mijn grootmoeders in hun wijde koto
De angisa stijf geplooid in trotse vormen op het hoofd getooid
In hun verhalen klonk nog na de slavernij die zij ontgroeiden
In hun wereld klonk de vrijheid die zij opbloeden
Vrije vrouwen waren zij
“Ouma weet jij er nog van
Vertel mij dan....”
Ouma’s ogen staren lang in de verte
Even is er die blik van lang vervlogen pijn
Dan de bevrijdende lach, de brasa en de bos
“Mijn kind, wat is geweest, zal nooit meer zijn...!”

mijn vrijheid is een witte roos,
een geurende jasmijn
een frangipaneboom in bloei
een groenhartboom vol kleur
mijn vrijheid stroomt als de rivier
tussen de bossen door
over de rotsen, sula’s heen
zingt als de sabaku in koor
mijn vrijheid is het hete witte zand
dat niet mijn voeten schroeit
mijn vrijheid is de kankantrie
die hoog in vrijheid bloeit

Zij rende door het bos
Takken zwiepten in haar gezicht geselden
haar armen,
Dorens haakten zich aan haar benen trokken
diepe voren in haar huid
Sneller sneller roffelden haar voeten op de grond
Die af en toe haar enkels deed vervlechten
in de stronken van de bomen
Bloeddruppels vermengden zich met zweet
op haar gezicht haar schouders
Hortend ging haar adem met het kloppen
van haar hart
Sneller sneller tot haar hoofd in duizelingen
haar gezichtsveld deed vervagen
Sneller sneller snel....
Ze lag languit tegen de wortels van de kankantrie
Donkere armen trokken haar overeind gaven
haar te drinken uit een kalebas
Knepen een vochtige lap over haar uit
Rustig maar je bent bij ons je bent vrij
En kerkklokken luidden in haar hoofd
De zon scheen en het groen was hoopvoller dan ooit
Fri fri fri klopte haar hart ■

Zo succesvol is “de suiker”

Lydia Emanuels

Sinds ongeveer 25 jaar mag er terecht gesproken worden van wereldwijd succes voor onze landgenote Cynthia McLeod, schrijfster van het meest verkochte boek ooit van de hand van een Surinaamse auteur. “Hoe duur was de suiker” staat nu -in 2013- weer volop in de belangstelling: het is als luisterboek verschenen, er is vorig jaar een professionele theaterproductie van gemaakt; bij de eerste voorstelling in Amsterdam kreeg de schrijfster uit handen van burgemeester Eberhard van der Laan de versierselen van Ridder in de Orde van Oranje Nassau opgespeld. Nu is het boek verfilmd. Op het Film Festival te Utrecht gaat de film in première en is vanaf 26 september dit jaar in vele bioscopen te zien. Alle reden om er in deze Koranti aandacht aan te besteden.

Het lijkt zo lang geleden: 1987, een hele generatie dus. Toen zag “Hoe duur was de suiker” van Cynthia McLeod-Ferrier het levenslicht, maar daarvoor was zij 12 jaren bezig geweest met historisch onderzoek. Die periode heb ik van dichtbij meegeemaakt en ik weet nog goed hoe gedreven en met volle overgave ze research voor haar boek deed: in Suriname en in Nederland van het ene archief naar het andere, van historisch museum naar oude mensen voor verborgen verhalen, naar vrienden die corrigerend over haar schouder meelazen, tig geschiedenisboeken en scheepsjournalen doorworstelen...niemand van ons had ooit kunnen denken dat al dat werk zou resulteren in een boek, dat over een groot deel van de wereld bekend geworden is. Nu, 26 jaar later blijkt “Suiker”, zoals men vaak gemakshalve zegt, weer in brede kring aandacht te krijgen. Het boek is in het Engels vertaald als “The Cost of Sugar” en in het Duits als “Surinam”; van deze beide vertalingen zijn samen ongeveer 15.000 exemplaren verkocht! Een veel groter aantal is uiteraard over de toonbank gegaan naar lezers in Suriname, Nederland en op de voormalige Nederlandse Antillen. In dank kreeg ik van Kees de Bakker van uitgeverij Conserve in Amsterdam het gigan-

Cynthia MacLeod Foto: Peter Sanches

tische totaal verkoops cijfer: 125.000 ! Deze unieke prestatie van Cynthia heeft nog geen enkele andere Surinaamse auteur gehaald.

De vraag is vaker gesteld waarin de kracht van dit boek eigenlijk ligt. Zelf zegt de auteur hierover:

Terugblikkend op het jaar waarin “Hoe duur was de suiker” is uitgekomen kan ik eerlijk zeggen dat niemand meer verbaasd kon zijn dan ik over het succes. Aan de andere kant had ik bereikt wat ik wilde, namelijk dat het grote Surinaamse publiek nu eindelijk een boek kon lezen over de eigen geschiedenis, op begrijpelijke manier verteld door een kind van het land, een echte Surinaamse, die weet hoe de Surinamer denkt en voelt. Reeds in de eerste week nadat “Suiker” in de winkel lag kreeg ik ontzettend veel reacties, en veelal ook van mensen die niet vaak een boek gelezen hadden. Zo belde een mij onbekende man om te vertellen dat bij hem op kantoor iedereen het had gelezen, van de schoonmaakster en de bode tot de directeur; hij zei dat het boek van hand tot hand ging, dat men er als het ware om vocht en dat het het meest gevoerde gesprek van die dagen op hun kantoor was. De man besloot met me te bedanken, omdat ik de hele Surinaamse gemeenschap een prachtig geschenk had gegeven! Wat zou ik als schrijfster meer kunnen verwachten?

EERSTE LUISTERBOEK

Een deel van het hernieuwde succes van “Hoe duur was de suiker” is het feit, dat de gesproken versie onlangs verschenen is als eerste luisterboek uit ons land. De bekende zangeres Denise Jannah werd uitgekozen om het voor te lezen en te acteren, zoals ze zelf vertelt.

Wie heeft je aangezocht om je stem achter dit luisterboek te zetten?

“Toen er sprake van was dat er een luisterboek zou uitkomen bij uitgeverij Rubinstein waren er meerdere gegadigden, maar Bigi

Denise Jannah leest voor... Foto: Peter Sanches

Misi Cynthia heeft mij op persoonlijke titel voorgedragen en vanzelfsprekend was ik daar enorm blij mee. Het heeft voor mij een grote meerwaarde want het boek is me zeer dierbaar, de schrijfster is me zeer dierbaar; ze noemt me haar tweede dochter en voor mij is ze mijn tweede moeder. Maar ook mijn historie als Surinaamse betekent heel veel en de wortels daarvan vind ik terug in Cynthia's werk. Ik heb het boek gelezen met veel liefde, inleving, beleving en soms ook met veel woede. Tijdens de opnamen moest ik soms even stoppen fu kis' mi srefi, ik was door het verhaal helemaal terug in de tijd. Toen ik thuis me voorbereidde op de tekst is de rijst soms aangebrand en de melk soms overgekookt...ik was niet hier en nu aanwezig. Het doet zoveel met je emoties: verdriet, blijdschap, ontroering, verontwaardiging...alles kwam voorbij.

Was het met al die gevoelens niet moeilijk om ook nog aan het technische aspect te denken?

Jazeker. Met opzet heb ik veel aandacht besteed aan de juiste uitspraak, intonatie, accenten, omdat ik vind dat men die belangrijke dingen over het algemeen hoe langer hoe meer verwaarloost. Ook naar

de schrijfster toe is het juist om op punten en komma's te letten, die staan er tenslotte niet fu soso. Daarbij komt nog dat ik soms citerend moest lezen, soms verhalend, soms zachter, soms met meer stemverheffing, soms was ik de voice-over, maar het meest aangrijpend was het als ik in de huid van iemand uit die tijd kroop. Door al die fraseringen, al die stemmingen had de actrice in mij de kans om naar buiten te treden.

Heeft deze ervaring je een andere kijk op onze historie gegeven?

Ik had de Surinaamse geschiedenis, dus mijn geschiedenis, nog nooit zo intens beleefd, die energie had ik nooit eerder zó gevoeld. Kijk, toen ik het boek voor het eerst las was ik jaren jonger; het is nu een veel diepere beleving geweest en dat diepere gevoel koester ik. Dat heeft deze ervaring voor me gedaan en daar ben ik dankbaar om.

RODE LIJN

De rode lijn in dit artikel loopt via de Surinaamse vrouw. Die begint bij onze verre voormoeders in de slaventijd, dan met een grote tijdsprong naar Cynthia McLeod, daarna naar de zowat 20 jaar jongere Denise Jannah om te eindigen bij de 26 jarige Yootha Wong Loi Sing, die in de film de rol van het slavenmeisje Mini-Mini vertolkt, rond wie regisseur Jean van de Velde het verhaal heeft gebouwd.

Verschillende jonge vrouwen hebben auditie gedaan voor de rol van Mini-Mini; waarom ben jij gekozen?

Dat is heel vreemd gelopen. Het bleek dat het castingbureau Kemna had geprobeerd mij te benaderen, maar ik had een nieuw telefoonnummer en dat had ik niet doorgegeven. Intussen hadden verschillende andere talentvolle jonge vrouwen al auditie gedaan, maar ze hadden de geschikte kandidaat voor Mini-Mini nog niet gevonden. Toch geloof ik dat het mijn lot was om deze rol te spelen, want op het laatste nippertje zag ik een mailtje, waarin het bureau me alsnog opriep om auditie te komen doen. Ik heb geen indrukwekkende acteer carrière, dus ging met de gedachte : Ik zie wel.. Alles kwam op het juiste moment samen: ik was net geslaagd voor mijn bachelor Sociologie, dus ik was beschikbaar. Voor mij is dat geen kwestie van toeval, maar God liet me op dat moment weten dat dit de weg is die ik moest inslaan.

Die weg leidt dus naar de rol van Mini-Mini; wat betekent dat personage voor jou?

Mini-Mini heeft me de geschiedenis van Suriname leren ervaren, beleven, begrijpen. Ik had nooit kunnen dromen dat ik zo intens zou kunnen invoelen hoe ellendig het voor mijn voorouders geweest moet zijn. Ik ben me er van bewust dat er niet veel mensen zijn die de kans gekregen hebben om zich op deze manier in onze historie te verliezen. Natuurlijk wist ik van de fysieke ellende van de slaven: mishandeling, pijn, mensonterende arbeid, maar ik had me nooit tevoren kunnen inleven in de diepgang van het mentale juk. Dat gaat zoveel dieper dan welk litteken of welke zweepslag dan ook. Je schaamt je voor je kleur, je voelt je niets waard, je schaamt je voor het feit dat je bent wie je bent. En dat is volgens mij de grootste straf die je een mens kunt opleggen.

Welk moment van vernedering in de film heeft jou het meest getroffen?

Er waren verschillende zware momenten, maar ik putte steeds kracht uit het feit dat ik Mini-Mini mocht uitbeelden. Ik wist al door dat ik me niet kon veroorloven om te breken, dus als persoon moest ik me ondergeschikt maken aan de actrice in me. Toch was ik op één bepaald moment ècht niet in staat om per direct te doen wat ik moest doen. Toen ik op de set kwam kreeg ik te horen dat Mini-Mini achter het rijtuig van haar witte half-zuster Sarith aan moest rennen. Het lijkt misschien iets onbenulligs, maar ik was mentaal even niet voorbereid simpelweg omdat het niet in het script vermeld stond. Ik wist dat vernederende zaken deel uitmaken van het verhaal, logisch, maar daar bereid je je op voor. Het kwam hard aan. Het huilen stond me nader dan het lachen en ik moest weg van de anderen. Ik heb me omgedraaid, een hoekje opgezocht waar ik alleen was en ik heb gebeden om de kracht die ik nodig had om de scene te spelen. Ik voelde me enorm verbonden met Mini-Mini: ik wàs op dat ogenblik Mini-Mini.

Wat heeft deze ervaring in je leven je meegegeven?

Voorlopig is dit de meest radicale verandering in mijn leven: ik ben geestelijk gegroeid. Als ik op het podium sta ben ik in staat de gêne die ik normaal voel los te laten; als actrice zonder een speciale opleiding heb ik geleerd me volledig open te stellen. Soms zelfs letterlijk. Zo had ik er

Yootha Wong Loi Sing: "Mini-Mini heeft mij de geschiedenis van Suriname leren beleven....."

Foto: Jeany van Ierland

niet bij stil gestaan dat Mini-Mini halfnaakt zou moeten zijn en voelde me ongemakkelijk bij die gedachte, want ik hou graag bepaalde dingen voor mezelf. Toen ik er met mijn ouders over sprak -Cynthia Slagland en Clyde Wong Loi Sing (red.)- zei mijn vader: Je had toch niet gedacht dat je in je modo outfit een slavin zou gaan spelen! Dat gaf voor mij de doorslag. Zelf heb ik het ook ethisch kunnen verantwoorden, omdat ik inzag dat het pure perceptie is en dat ik de confrontatie tussen mijn persoonlijke wereld en die van mijn personage aan kon. Maar vooral door de volledige goedkeuring van mijn ouders heb ik een obstakel uit mijn leven kunnen opruimen en dat heeft me veel ruimte, veel vrijheid gegeven. Verder heb ik geleerd dat deze film – maar niet alleen de film, ook het boek "Hoe duur was de suiker"- de grenzen van taal en cultuur overschrijdt; ik ben ervan overtuigd dat ook de witte acteurs en actrices anders tegen onze gezamenlijke geschiedenis zijn gaan kijken. En ik hoop dat de kijkers de hogere boodschap die in dit verhaal schuilt ook meenemen. Persoonlijk vind ik het een ontzettende eer en een verrijking dat ik hieraan mocht meewerken. ■

Mi boto lai 2013 zeer geslaagd

Lenie Wong

Bij aankomst lopen de bezoekers eerst naar de informatietafel van Fos'ten

Het kon niet stuk en daarbij hielp de prille lentezon ook een handje. De ruim 300 bezoekers van "Mi Boto Lai" kwamen op 7 april j.l. vol goede zin en ruim op tijd naar het mooie theater Zimihc/Stefanus in Utrecht. Onze trouwe master of ceremonies, Lydia Emanuels, heet iedereen welkom en geeft kort het programma weer van deze middag. Daarna krijgt de voorzitter Christina Harreveld het openingswoord. Met veel genoegen kijkt zij naar de grote opkomst en zegt dankbaar te zijn dat dit fraaie theater beschikbaar was voor deze middag, die door omstandigheden iets vroeger dan andere jaren is. De laatste Koranti die donateurs kort geleden hebben ontvangen had door een fout van de drukker een streep over enkele bladzijden; Christina hoopt echter dat dit de leesbaarheid niet heeft beïnvloed. Zij legt uit dat Fos'ten dit jaar met twee nieuwe producten naar buiten wil treden:

- 1) Belangenbehartiging en voorlichting aan Surinaamse organisaties
- 2) Project: Ouderen in veilige handen.

Later op de middag zal worden ingegaan op de inhoud van deze producten. De artiesten die het programma openen zijn de "Lorraine Singers", een gospel ensemble, bestaande uit leidster Henna Bendanon (sopraan/alt), Steve Lie A Jen (tenor/ bas), Chantal Boline (sopraan) en Ravenna Caupain (alt). Zij zingen vol overgave Glory to God Almighty en Roll Jordan Roll waarvoor zij een daverend applaus van het publiek krijgen.

The Lorraine Singers

Christina vertelt vervolgens over het project: Ouderen in veilige handen. Het klinkt ongeloofwaardig maar het komt veel voor dat ouderen, vooral dementerenden, psychisch en fysiek mishandeld worden. Uit cijfers blijkt zelfs dat 1 op 2 dementerenden wordt mishandeld, al gaat dat niet altijd met lichamelijk geweld. Samen met NOOM zal met financiering van en gecertificeerd door het ministerie VWS dit project in de komende 2 jaar worden uitgevoerd; het zal bestaan uit het geven van voorlichting aan doelgroepen door personen die hiervoor getraind worden. Fos'ten mag aan eigen doelgroepen voorlichting gaan geven. Er zal gewerkt worden aan bewustwording en onderkenning van de verschillende vormen van mishandeling onder die doelgroepen. Bij het tweede optreden van de "Lorraine Singers" zegt Lydia dat zij de combinatie van tenor en bas van Steve heel bijzonder vindt. Hij vertelt dat hij bij een test voor het Maranathakoor niet goed bij stem was en

te horen kreeg dat hij bij de bassen werd ingedeeld, maar later bleek dat hij ook tenor partijen kon zingen. Henna Bendanon legt uit dat het eigenlijk een familiekoor is, want Steve is haar echtgenoot, de jongste zangeres is hun dochter en de andere is diens peettante. Het is de bedoeling dat dit gospel kwartet tijdens het hele programma telkens 2 nummers zal zingen, iets waar het publiek volledig mee instemt.

Bij het volgende onderdeel worden we herinnerd aan het optreden van Dr. Aspha Bijnaar in april 2010 bij Fos'ten, die toen over haar dissertatie "Kasmoni" vertelde. Zij blijkt echter over meer talenten te beschikken, want zij schrijft ook toneelstukken. Op dat moment gaat het stuk "Rebelse Vrouwen" van haar hand, waarin ingegaan wordt op de levens van vrouwen, die tijdens de slavernij in verzet kwamen tegen wreedheid en mishandeling, dat vaak haar lot was. De actrice Maureen Tauwnaar brengt op indringende wijze zo een vrouw op het toneel tot leven, een rol die zij op artistieke wijze neerzet.

De hoofdpersoon, Badina, wordt in 1870 geronseld aan de westkust van Afrika, als slavin voor het werk op de plantages in Noord- en Zuid-Amerika. Na een barre reis

Maureen Tauwnaar in 'Rebelse Vrouwen'

maanden komt zij aan in Paramaribo, waar zij hoopt dat het leven beter zal worden dan op het schip. Helaas blijkt dat ijdele hoop te zijn. Aan wal wordt zij vastgeketend en moet zij met de andere slaven door Paramaribo lopen naar het depot. Daar wordt Badina betast door een man en verkocht aan een plantage-eigenaar; het werk op de plantage is buitengewoon zwaar: zo moeten de slaafgemaakten bijvoorbeeld een 16 km lang kanaal graven. Wie probeert te vluchten krijgt 30 zweepslagen... of erger! Omdat Badina honger heeft en een brood steelt wordt voor straf haar arm afgehakt; als de wrede masra zich op een dag over een waterput buigt, duwt zij hem uit wraak over de rand. Uit angst dat ze voor deze wanhoopsdaad misschien opgehangen zal worden, vlucht zij de bossen in en sluit zich aan bij de Marrons. De voorstelling van "Rebelse Vrouwen" speelt in verschillende theaters en mede door het professionele spel van Maureen Tauwenaar is deze productie ongetwijfeld een aanrader! De Loraine Singers besluiten hun optreden van de middag met het overbekende "Happy days", waarbij de hele zaal uit volle borst meezingt.

Jeanny Vreeswijk - Manusiwa vertelt over haar ervaringen met de Geheugenkoffer bij Molukse Ouderen

Jeanny Vreeswijk-Manusiwa van het Landelijk Steunpunt Molukse Ouderen (LSMO) vertelt daarna over de geheugenkoffer. Eerst memoreert zij de samenwerking tussen LSMO, NOOM en Fos'ten die al lang bestaat. Er zijn veel raakvlakken bij wederzijdse activiteiten. Bij het LSMO voelde men de noodzaak om iets voor de ouderen te doen: "zij waren er altijd voor ons en nu moeten wij onze senioren een duwtje in de rug geven". Er was niet veel materiaal beschikbaar voor de vrijwilligers om spelletjes te doen met de ouderen in de dagopvang en verzorgingshuizen. De Geheugenkoffer die in 2008 is ontwikkeld, biedt daarvoor een oplossing. In de koffer worden artikelen gedaan waarmee het geheugen van de ouderen wordt geactiveerd, bijv. een memo-

Christina Harrevelt loopt langs met de Surinaams/Antilliaanse koffer

ryspel met plaatjes die tot de verbeelding van de ouderen spreken, zoals bekende groenten en fruit, belangrijke gebouwen enz. Ook zijn er voelzakjes voor ouderen die niet goed kunnen zien, reukflesjes, doosjes Vicks, flessen Floridawater en Limacol (in de Surinaams/Antilliaanse koffer bv). De geheugenkoffer is een groot succes geworden bij de Molukse ouderen. Er is ook een Turkse en Marokkaanse versie gemaakt. Fos'ten heeft nu ook een koffer gemaakt voor Surinaamse en Antilliaanse ouderen. Het memoryspel bevat kaarten met afbeeldingen van onze tropische vruchten, bloemen en typische objecten uit Suriname en de Antillen. Ook het Fos'ten singibuku heeft een plek gevonden in de koffer. Als dank voor haar presentatie biedt Christina het Fos'ten memoryspel aan, aan Jeanny Vreeswijk-Manusiwa. Tijdens de pauze blijkt dat er veel belangstelling is voor de Geheugenkoffer. Christina vertelt na de pauze dat de kosten voor de koffer groot zijn op € 150,-. Belangstellenden kunnen hun naam plaatsten op een bestellijst. Eerst zal de koffer getest worden bij Surinaamse en Antilliaanse organisaties in het land.

Dan komt er iets, dat we een vast programma onderdeel mogen noemen: een optreden van gitarist/zanger/entertainer Dana Fung Loi! Vandaag opent hij met een serie van Amerikaanse hitsongs, maar speciaal voor Lydia, die de volgende dag 78 jaar wordt zingt hij: "You've got a friend". Uit vertoning van een video van Apintie T.V. blijkt, dat het nieuwe Fos'ten singibuku

Spontaan zingt Cynthia Abrahams mee met Dana Fung Loy

Tijdens de pauze inschrijven als donateur van Fos'ten

Ook is er boyo en andere bigi kuku voor iedereen

ook heel erg gewaardeerd wordt in Paramaribo; deze video toont de presentaties van het singibuku aan een aantal bejaardenhuizen in Suriname en de enthousiaste reacties daarop. Tot slot van "Mi Boto Lai" "2013 brengt Dana heel wat oude Nederlandse en Surinaamse liedjes; spontaan nodigt hij een oude vriendin, Cynthia Abrahams, uit om hem bij sommige nummers met een tweede stem bij te staan. Deze liedjes, waarvan verschillende zijn opgenomen in het singibuku, nodigen velen in de zaal uit om heerlijk te gaan dansen en mee te zingen. Voldaan en in opperbeste stemming gaat iedereen na half vier naar huis. ■

Voldaan en in een opperbeste stemming terug naar huis met een Fos'ten tas als memory

Projekt ouderen in veilige handen

In de vorige Koranti hebben wij u geïnformeerd dat de gezamenlijke ouderenbonden, waaronder NOOM, voorlichters zullen trainen om voorlichting te geven over ouderenmishandeling en dit overal in het land bespreekbaar te maken. Deze training gebeurt in het kader van het 'Landelijk Actieplan Ouderen in Veilige Handen' van het Ministerie van VWS (Volksgezondheid, Welzijn en Sport).

Fos'ten wroko uma tijdens de training 'Ouderen in Veilige Handen'

Zo heeft Yvonne Heygele van NOOM in de afgelopen periode een training verzorgd voor een aantal wroko uma van Fos'ten. Er werden onderwerpen behandeld zoals: wat is ouderenmishandeling en wat zijn verschillende vormen en kenmerken van ouderenmishandeling? Hoe vaak komt ouderenmishandeling voor en wie zijn de plegers en slachtoffers? Wat zijn risicofactoren

Yvonne Heygele van NOOM: "Waar denk je aan bij ouderenmishandeling?"

(bijvoorbeeld sociaal isolement) en wat zijn beschermende factoren (bijvoorbeeld verbeteren van netwerk)? En wat is de rol van vrijwilligers?

Op een interactieve manier en aan de hand van foto's/beelden uit de praktijk werd het voor de deelnemers aan de training een informatieve en leerzame training. En iedereen deed nieuwe inzichten en ervaringen op. Zo blijkt bijvoorbeeld ouderenmishandeling in alle groepen voor te komen, maar bij migrantenouderen is het taboe om erover te praten, vaak omgeven door angst en schaamte. Onthullend en onthutsend was het ook om te vernemen dat in 43% van de gevallen ouderenmishandeling gepleegd wordt door de eigen (klein)kinderen. En dat 71% van de slachtoffers vrouw is. De bedoeling is nu dat de getrainde wroko uma van Fos'ten aan Surinaamse ouderen-

groepen in het land voorlichting geven. In Den Bosch/Breda is de eerste voorlichtingsbijeenkomst gehouden door 3 getrainde wroko uma.

Wilt u ook in uw organisatie/omgeving een bijeenkomst organiseren, neem contact op met Fos'ten via de mail: info@fosten.eu of telefoon 06-55580911 (secretaris). ■

Nabetaling AOW-ers buiten Nederland

Overgenomen uit: NOOM-Nieuwsbrief 12 juni 2013

Enkele weken geleden maakte Lodewijk Asscher, minister van Sociale Zaken, bekend dat AOW-ers in het buitenland toch kunnen rekenen op de Koopkrachttegenwoordiging Oudere Belastingplichtigen (KOB). Het gaat om een bedrag van bijna 30 euro per maand. AOW-ers in Nederland krijgen deze wel. Met terugwerkende kracht tot 1 juni 2011 krijgen de AOW-ers in het buitenland deze compensatie voor

koopkrachtverlies alsnog uitbetaald. Dat is goed nieuws voor de oudere migranten die na een werkzaam leven in Nederland nu als AOW-er weer wonen in hun land van herkomst, zoals Spanje of Italië, Kaapverdië, Bosnië, Turkije of Marokko! In 2011 heeft minister Kamp, destijds verantwoordelijk voor Sociale Zaken, bij de invoering van de KOB geprobeerd de export van uitkeringen naar het buitenland te

beperken. Na het verlies van verschillende rechtszaken heeft de huidige minister besloten de wet in te trekken. Hij gaat het geld alsnog aan de gedupeerde AOW-ers overmaken, aangevuld met de wettelijke rente. Zij ontvangen in oktober 2013 een brief over de nabetaaling.

Voor meer informatie kunt u terecht op de website van de Sociale VerzekeringsBank. ■

'Bruggenbouwers heb je nooit genoeg'

Vooraf in deze tijd van verschillende soorten crisis is het van belang dat ouderen en jongeren bruggen naar elkaar toe slaan. Ze moeten gebruik maken van elkaars kennis, ervaring, moed en durf. Dit zei het Tweede Kamerlid Tanja Jadnanansing van de Partij van de Arbeid (PvdA) o.a. tijdens de overhandiging van de brochure 'Bruggenbouwers heb je nooit genoeg'.

Op vrijdag 19 juli jl. mocht onze voorzitter Christina Harrevelt die ook de voorzitter van NOOM is, het eerste exemplaar aan Tanja in bijzijn van haar vader, Carlo Jadnanansing overhandigen.

"Heel veel van onze bruggenbouwers doen dit mooie werk in stilte. Toch krijgen we vaak te horen: we kunnen ze niet vinden", Om tegemoet te komen aan de vele vragen die op ons afkomen heeft het NOOM gewerkt aan het project

'Bruggenbouwers heb je nooit genoeg!'. In alle gemeenschappen is gezocht naar veelzijdige, actieve migrantenouderen. Een goede bruggenbouwer is in staat zich thuis te voelen en in te leven in twee werelden. Hij of zij is in staat over de grenzen van de eigen groep heen te kijken, maar staat tegelijk stevig met de voeten in de eigen gemeenschap. In de brochure is een selectie gemaakt van migranten die zich inzetten om een brug te slaan tussen hun eigen achterban en de Nederlandse samenleving.

Omdat de Kamer toen op reces was en Tanja Jadnanansing speciaal voor ons naar de Tweede Kamer was gekomen, voelden wij ons extra vereerd. Zij heeft ons beloofd om meteen na het reces alle Kamerleden op de hoogte te brengen van deze brochure. ■

Overhandiging van de brochure met vlnr: Christina Harrevelt, Carlo Jadnanansing, Dowlat Ramlal, Inge den Heijer- Bodeutsch, Niamad Moenna, Freddy May en Tanja Jadnanansing

Colofon

Koranti is een uitgave van stichting Fos'ten.

Redactie:
Twie Tjoa, Christina Harrevelt
en Lydia Emanuels.

Vormgeving:
Miranda Huiswoud.

- Fos'ten betekent "vroeger"; vanuit een gezamenlijk verleden samenwerken aan het heden en de toekomst.
- Fos'ten is een klankbord voor Surinaamse 50+ vrouwen en haar organisaties, opgericht in 1997.
- Fos'ten is een vrijwilligersorganisatie van enthousiaste en actieve Surinaamse 50+ vrouwen uit alle maatschappelijke groeperingen.
- Fos'ten bundelt kennis en ervaring van Surinaamse 50+ vrouwen en stelt deze ten dienste van hen en de samenleving.
- Fos'ten maakt deel uit van het Netwerk van Organisaties van Oudere Migrantinnen (NOOM).

Word donateur van Fos'ten
Jaarlijkse donatie van minimaal
€ 12,50 over te maken op
ING: 7741610
t.n.v. Fosten te Leiden

Aanmelden via:
Postbus 1033
2302 BA Leiden of

Email: info@fosten.eu